

タイ国内でも使える日本語のヤマの指導
——『1日10分の発音練習』を例として——

河野 俊之

最近、プロソディーの教育を重視する考え方が強くなっている。『1日10分の発音練習』はプロソディーを学習するための教科書であるが、その中でヤマを扱っている。本稿では、本教科書の使い方を紹介することを通して、日本語のヤマをどのように指導したらよいかについて述べた。従来の音声教育では、モデル音声を正しくリピートできることが到達目標とされることが多かったが、それでは、それ以外のものを正しく発音できる保証はない。ヤマにはルールがあり、そのルールを身に付けさせることが重要である。また、その目標のためには、計画的に教えることが重要であるとし、本教科書のヤマのカリキュラムを紹介した。また、学習者にヤマのルールを考えさせること、学習者に既習のルールと照らし合わせさせること、学習者に文を作らせて発音させて学習者がヤマのルールを身に付けたかどうかを確認することなど、教師ができることよいことについて、筆者が実践している教え方を紹介した。

Yama ก็สอนได้ในประเทศไทย

- กรณีตัวอย่างการใช้หนังสือ 『1日10分の発音練習』 -

KAWANO Toshiyuki

ในปัจจุบัน แนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับการสอน Prosody นั้นมีเพิ่มมากขึ้น หนังสือ "1日10分の発音練習" เป็นตำราที่ใช้ในการเรียนการสอน Prosody ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ Yama อยู่ด้วย บทความนี้จะบรรยายเกี่ยวกับวิธีการสอน Yama ในภาษาญี่ปุ่นโดยผ่านการแนะนำวิธีการใช้หนังสือเล่มนี้ การเรียนการสอนเรื่องเสียงที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะวางเป้าหมายไว้ที่การออกเสียงตามตัวอย่างได้ถูกต้อง ซึ่งก็ไม่มีอะไรรับประกันว่าผู้เรียนจะสามารถออกเสียงอื่นๆ นอกเหนือจากนั้นได้อย่างถูกต้องด้วยเช่นกัน Yama นั้นมีกฎเกณฑ์และรูปแบบ ซึ่งการให้ผู้เรียนจำและสามารถใช้กฎต่างๆ ได้นั้นเป็นสิ่งสำคัญ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การสอนอย่างมีระบบแบบแผนจึงเป็นเรื่องสำคัญด้วยเช่นกัน ผู้เขียนจึงได้แนะนำหลักสูตรการสอน Yama ในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ผู้เขียนเองได้ใช้ทดลองสอนจริงด้วย อาทิ เรื่องที่หากครูผู้สอนทำได้ก็จะเป็นเรื่องดียิ่ง เช่น การให้ผู้เรียนคิดสังเกตกฎเกณฑ์ของ Yama หรือ การให้ผู้เรียนสังเกตเปรียบเทียบกับกฎที่เคยเรียน หรือ การตรวจสอบว่าผู้เรียนนั้นสามารถใช้กฎเกณฑ์ของ Yama ได้แล้วหรือไม่ด้วยการให้ผู้เรียนแต่งประโยคและออกเสียง เป็นต้น

受動受益的「～テモラウ」文とそれに対応するタイ語の表現

Sirilak SUJIWARODOM

本稿は多義的な「～テモラウ」文の中で受動受益的「～テモラウ」文に注目し、意味と用法を再確認した上で、それに対応するタイ語の表現を中心に日タイ対訳の書籍の用例を用いて考察を行い、両言語の対応関係や相違点を論じることを目的とする。分析の結果、受動受益的「～テモラウ」文に対応するタイ語表現として「X dâiráp+動名詞/名詞/動詞 càak+Y」「Y+動詞 hâi X」「単一動詞のみ」の3つの形式が認められた。「X dâiráp+動名詞/名詞/動詞 càak+Y」は形式的には「～テモラウ」文に最も近似しているが、共起する動詞が限定されるため、全ての文に対応することができない。また、タイ語では動作主の立場に立った能動文のほうがより自然であるため、Yがありがたいことを施すという意味を表す「Y+動詞 hâi X」で代用する事が多い。その他には、客観的に事実だけを表現する「単一動詞のみ」という形式を用いるのも見られる。対応するタイ語表現では日本語に顕在している恩恵性・受益性を文面上で明示的に表示できないことが明らかになった。

The Passive-Type of TEMORAU Benefactive Construction and Corresponding Sentences in Thai

Sirilak SUJIWARODOM

This study aims at re-investigating the usages and meanings of The Passive-type of "TEMORAU" Benefactive Construction in Japanese, and analyzing corresponding sentences in Thai. Thus utilizing the example sentences obtained from Japanese novels which have also been translated into Thai. As a result of the analysis, it has been found that there are 3 varying forms of corresponding sentences in Thai. (1) X dairap gerund/noun /verb caak Y form which has the most equivalent structure, however due to specified co-occurring verbs it cannot be used generally in all sentences. Moreover, in Thai, the active voice sounds natural rather than passive. Therefore, it is usually converted into the active voice, then (2) Y verb hai form, which results in Y performing a favor for someone else, is observed. Apart from the two types of sentences mentioned above, (3) using only one verb which describes affairs as the facts in an objective view. This paper concluded that the corresponding sentences in Thai are not always explicitly showing the meaning of benefits received in "TEMORAU" Benefactive Construction.

日本語学習者の作文産出に対するビリーフとストラテジーの特性 ——タイの大学生の場合——

石橋 玲子

本研究では、外国語学習環境で日本語を学習するタイの大学生 115 名を対象に日本語の作文産出に関する意識、実態調査を実施し、作文産出のビリーフとストラテジーの特性を抽出した。また、それらと日本語習熟度、作文成績との関連を検討した。因子分析の結果、タイ人学習者の作文産出に対するビリーフ及びストラテジーの特性として「正確さ志向」、「メタ認知志向」、「アイデア精緻化志向」、「ピア協働志向」、「作文産出困難意識」、「表記に対する意識」の 6 因子が抽出された。日本語の習熟度との間には、4 因子に差が認められたが、作文の成績群との間には 1 因子のみ有意傾向が観察されただけであった。習熟度や成績との関連から、学習者のビリーフには教師の作文指導との関連も示唆されたため、教師側の作文教育に対する意識調査の必要性が示唆された。

Thai students' beliefs and strategies about JFL writing

ISHIBASHI Reiko

This study examined the characteristics of the beliefs and strategies of JFL learners about writing in Japanese. The data were obtained with 115 Thai JFL students who were administered a questionnaire and asked to rate the items according to a 5-point scale. Factor analysis revealed the existence of following six factors in the beliefs and strategies when students write in Japanese: 'accuracy-oriented', 'meta-cognition', idea elaboration by writing', 'collaborative activity with peers', 'difficulty of writing', and 'orthography consciousness'. The ANOVA results also indicated that Japanese proficiency is significantly related to the main four factors. However, students' score in the writing examination were not found to significantly influence any of the six factors. The results suggest that teachers' beliefs about writing should also be examined in order to investigate their potential influence on students' beliefs.

複合動詞後項「～たつ」の意味
——文法化の観点から——

小浦方 理恵

本稿は複合動詞後項「～たつ」の意味の広がりを書述し、意味と文法的機能の関わりを文法化の観点から分析したものである。

その結果、「～たつ」は＜直立＞用法、＜出発＞用法、＜確立＞用法、＜（感情・現象の）出現、高まり＞用法の4つの用法に分けられた。そして、この4用法のうち、＜直立＞用法と＜出発＞用法には文法化が見られなかったが、＜確立＞用法と＜（感情・現象）の出現、高まり＞用法には文法化が起こっていることが明らかになった。これらの2つの用法は内容的意味はあまり表さず、アスペクトマーカ―としての機能的意味を表している。特に、＜（感情・現象）の出現、高まり＞用法は本稿が先行研究にならって設定した、①意味の抽象化、②自立語としての地位の消失、③生産性の向上という文法化の3つの条件を満たしていることから、この用法は「～たつ」の中でもっとも文法化が進んでいる用法だということができる。

The grammaticalization of Japanese compound verb “V-tatsu”

KOURAKATA Rie

The purpose of this paper is to clarify the meaning of Japanese compound verb “V-tatsu” and to examine the features of grammaticalization of “V-tatsu”. According to the data examined, the meaning of “V-tatsu” is classified into four types, i.e. *to stand*, *to depart*, *to establish* and *to occur (as of emotion or phenomena)*. Although the grammaticalization does not occur in the usage of *to stand* and *to depart*, this phenomenon occurs in the usage of *to establish* and *to occur*. These two usages do not represent the content meaning but functional meaning as aspectual markers. In particular, the usage *to occur* meets the three requirements of the grammaticalization: (1) abstraction of the meaning, (2) disappearance of the position as independent words, and (3) rise of productivity. Thus the usage of *to occur* is at an advanced stage of grammaticalization in “V-tatsu”.

タイの高校で求められる日本人日本語教師像
——学生とタイ人教師の視点から——

中井 雅也

本研究ではタイの高校で求められる日本人日本語教師像を明らかにするために、学生とタイ人教師に対して質問紙調査を行った。データを因子分析し、 t 検定を行った結果、学生・タイ人教師ともに、日本人教師に対して、まず、日本語の高い専門性や教授力など「授業の実践能力」を求めていることがわかった。そして同時に、学生はクラス全体の雰囲気をも明るく和やかにできるような「教師の人間性」を、タイ人教師は責任を持って職務にあたり、学生の学習や人格形成にも寄与できるような「教師としての態度」をより強く求めているという結果がでた。その他、特に学生から、日本の文化や習慣を紹介する活動が効果的に行える能力やコミュニケーションを図るために必要な「語学力」が求められていることがわかった。一方、「資格や経験」に関してはあまり重要視されていないという結果であった。これらの要素に加えて日本人教師には「自己教育力」が必要であり、日本の教員免許を持っていることが望ましいと考えられる。

คุณสมบัติที่จำเป็นของอาจารย์ผู้สอนภาษาชาวญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย
-จากมุมมองผู้เรียนและอาจารย์ชาวไทย-

NAKAI Masaya

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา “ภาพลักษณ์อาจารย์ผู้สอนภาษาชาวญี่ปุ่น” ซึ่งเป็นที่ต้องการในโรงเรียนมัธยมปลายของไทย โดยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งจากนักเรียนและอาจารย์ชาวไทย เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบและหาค่า t -test แล้ว สรุปได้ว่าคุณสมบัติของอาจารย์ชาวญี่ปุ่นที่นักเรียนและอาจารย์ชาวไทยต้องการให้มีอันดับแรกคือ “ความสามารถด้านการสอน” อาทิ มีความเชี่ยวชาญทั้งทางภาษาและทางการสอนเป็นอย่างดี ขณะเดียวกันนักเรียนได้คาดหวังสูงใน “ตัวอาจารย์ผู้สอน” ว่าจะสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุกสนานราบรื่นได้ ด้านอาจารย์ชาวไทยก็คาดหวังในเรื่อง “การวางตัวของอาจารย์” คือ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และสามารถช่วยนักเรียนทั้งทางการเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกภาพ ตามข้อมูลการสำรวจโดยเฉพาะจากนักเรียนพบว่าต้องการอาจารย์ที่สามารถสอนกิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณีญี่ปุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ต้องมี “ความสามารถทางภาษา” เพื่อใช้ในการสื่อสาร ฯลฯ อนึ่ง นักเรียนและอาจารย์ชาวไทยไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่อง “คุณวุฒิหรือประสบการณ์” มากนัก และเมื่อพิจารณาปัจจัยเหล่านี้ประกอบแล้ว สรุปได้ว่าอาจารย์ชาวญี่ปุ่นต้องมี “ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง” และควรมีใบประกอบวิชาชีพครูจากทางญี่ปุ่นด้วย

日本語談話における助詞「ネ」の「注視要求」の機能

Asadayuth CHUSRI

本稿はチューシー (2008b) に基づき、助詞「ネ」の「注視要求」をさらに考察している。助詞「ネ」の「注視要求」の機能を、1. 「完結情報注視要求」、2. 「素材注視要求」、3. 「展開注視要求」、4. 「時間保持注視要求」の4類に下位分類している。日本語母語話者がどのように「注視要求」を認識しているのかを測るために、意識調査を行い、聞き手としての日本語母語話者は1. 「完結情報注視要求」の要求度が最も認識しており、次いで、2. 「素材注視要求」、3. 「展開注視要求」、4. 「時間保持注視要求」の順となる。母語話者は、上昇イントネーションかどうかの手掛かりを使用するという調査結果があるにもかかわらず、上昇イントネーションでなくても、他の手掛かりがあれば、要求度が高くなる場合もある。最後に、タイ人学習者の認識と比較すると、タイ人学習者は助詞「ネ」の出現位置を手掛かりにしないため、要求度の認識の調査結果が異なる。

คำช่วย «เน» หน้าทีเรียกความสนใจในปริจเจทภาษาญี่ปุ่น

อัสฎายูท ชุศรี

บทความวิจัยนี้ได้ใช้เกณฑ์การแบ่งหน้าที่คำช่วย «เน» ของ ชู-ซี (2008b) ทำการศึกษาคำช่วย «เน» ในภาษาญี่ปุ่น เฉพาะหน้าที่เรียกความสนใจ (注視要求) และแบ่งหน้าที่คำช่วย «เน» ตามมูลเหตุการเรียกความสนใจเป็น 4 ประเภท คือ 1. หน้าที่เรียกให้สนใจข้อมูลทีเสร็จสมบูรณ์ 2. หน้าที่เรียกให้สนใจองค์ประกอบเรื่อง 3. หน้าที่เรียกให้สนใจการดำเนินเรื่อง 4. หน้าที่เรียกความสนใจเพื่อถ่วงเวลา โดยหน้าที่เหล่านี้จะปรากฏในตำแหน่งทีแตกต่างกัน นอกจากนี้ จากการสำรวจการรับรู้ระดับการเรียกความสนใจของผู้พูดชาวญี่ปุ่น พบว่า “หน้าที่เรียกให้สนใจข้อมูลทีเสร็จสมบูรณ์” มีระดับการเรียกความสนใจมากที่สุด รองลงมาคือ “หน้าที่เรียกให้สนใจองค์ประกอบเรื่อง” “หน้าที่เรียกให้สนใจการดำเนินเรื่อง” “หน้าที่เรียกความสนใจเพื่อถ่วงเวลา” ตามลำดับ และพบว่าแม้ผู้พูดชาวญี่ปุ่นจะใช้ทำนองเสียงขึ้นสูงเป็นเกณฑ์ในการรับรู้ กรณีทีเป็นทำนองเสียงอื่นแต่มีเกณฑ์อื่นประกอบ ก็สามารมีระดับการเรียกความสนใจสูงได้ เมื่อลองเปรียบเทียบกับกรรับรู้ของผู้เรียนชาวไทย พบว่าผู้เรียนชาวไทยมีเกณฑ์ในการรับรู้แตกต่างจากผู้พูดชาวญี่ปุ่น โดยผู้เรียนชาวไทยมีแนวโน้มว่า ไม่สนใจตำแหน่งทีคำช่วยปรากฏ

言語の中の文化
——タイ人及び日本人の日本語のほめの相違の対照研究——

Bussaba BANCHONGMANEE

本研究は日本人及びタイ人日本語学習者の「ほめ」についての相違点を研究するのが目的である。

調査方法はアンケートによるものであり、アンケートの対象はタイ人 174 人および日本人 145 人の計 319 人である。

この研究で明らかになったのは次のようなことである。タイ人よりも日本人のほうが相手をほめる割合が高い。タイ人も日本人もほめる相手に関しては同様の傾向が見られる。つまり、親しくない相手より親しい相手、目上や目下の相手より同等の相手、異性より同性をほめる確率が高い。

ほめる話題に関してはタイ人と日本人とでほめる話題の順序が違う。半数以上がほめると回答した話題については、タイ人は以下の順で相手をほめる。①相手の一般能力②相手の外見・格好であるのに対して、日本人は①相手の一般能力②相手の親切な行為や性格③相手の所有物④相手に属する人物⑤相手の専門的な能力である。

วัฒนธรรมในภาษา

-เปรียบเทียบการชมด้วยภาษาญี่ปุ่นของชาวไทยและชาวญี่ปุ่น-

บุษบา บรรจงมณี

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการชมในภาษาญี่ปุ่นของชาวญี่ปุ่นและชาวไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่น ว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยทำแบบสอบถาม โดยมีประชากรวิจัย 319 คน แบ่งเป็นชาวไทย 174 คน และชาวญี่ปุ่น 145 คน

ผลการวิจัยพบว่า ชาวญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะชมคู่สนทนามากกว่าชาวไทย ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นชมคู่สนทนาที่มีลักษณะคล้ายกัน คือ ชมคนสนิทสนมกันมากกว่าคนไม่สนิทสนม ชมคนที่มีอาวุโสเท่ากันมากกว่า คนที่มีอาวุโสมากกว่า หรือต่ำกว่า และชมคนเพศเดียวกันมากกว่าคนต่างเพศ

ในเรื่องประเด็นที่ชาวไทยและชาวญี่ปุ่นนิยมชมมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ชาวไทยจะชมประเด็นต่อไปนี้มาก คือ ①ชมความสามารถในเรื่องทั่วไปของคู่สนทนา ②ชมรูปลักษณะภายนอก ส่วนชาวญี่ปุ่นชมประเด็นต่อไปนี้มาก ①ความสามารถทั่วไป ②ชมการกระทำ ③ชมสิ่งของเครื่องใช้ ④ชมญาติพี่น้องของคู่สนทนา ⑤ชมความสามารถในสาขาที่คู่สนทนาเชี่ยวชาญ

タイ人初中級話者の「N₁ の N₂」の使用
——発話時に見られる誤用「N₂ の N₁」を中心に——

水野 吉徳

初級一中の話者から中級一上の話者 31 名に見られた「N₂ の N₁」の誤用を分析した。その結果、①「非飽和名詞 N₂ とパラメータの値 N₁」の誤用が半数を占めた。②その中でも位置詞の誤用が全誤用の 28% にも及んだ。③ほとんどの「N₂ の N₁」が「khong」に訳せないか、その使用は任意であった。また、「N₂ の N₁」の誤用には誤用とわからないものが多く含まれ、コミュニケーションに支障をきたす恐れがあるものがあつた。教育的見地から考えてこの誤用は重要な事項となろう。さらに、「N₂ の N₁」の誤用は中級話者に多く見られる中級話者の誤用であり、「の」の使用が名詞連続回避ストラテジーに関係しているのではないかと示唆された。

การใช้「N₁ no N₂」ของคนไทยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น-กลาง
-ศึกษาการใช้คำผิดในรูปประโยค「N₂ no N₁」ที่พบขณะสนทนา-

MIZUNO Yoshinori

วิเคราะห์การใช้คำผิดในรูปประโยค「N₂ no N₁」จากผู้เรียนที่กำลังเรียนในระดับต้นและระดับกลางจำนวน 31 คน ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ① การใช้คำผิดในรูป「N₂ ที่เป็นคำนามแบบไม่อิมตัว(非飽和名詞) กับ N₁ ที่เป็นค่าพารามิเตอร์」มีจำนวนครึ่งหนึ่งของทั้งหมด ② ในจำนวนนี้การใช้คำนามผิดตำแหน่ง มีจำนวนถึง 28% ③ อาจจะเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่ไม่สามารถแปลว่า ของ ได้ จึงเป็นการใช้แบบตามใจชอบ นอกจากนี้ ยังมีการใช้「N₂ no N₁」ผิดอีกหลายกรณีที่ผู้เรียนไม่ทราบว่า เป็นการใช้ที่ผิด ซึ่งอาจจะเป็นตัวทำให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสาร ดังนั้น การใช้คำผิดที่ได้วิเคราะห์จากภาคสนาม น่าจะเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้น การใช้คำผิดในรูปประโยค「N₂ no N₁」นั้น ส่วนใหญ่จะพบในกลุ่มผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชั้นกลาง ดังนั้น การใช้ no นี้จะทำให้เราได้ทราบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยงการใช้คำนามติดต่อกันของผู้เรียนก็เป็นได้

バンコクにおける鈴木忍と『簡易日泰会話』

齋藤 正雄

本稿においては 1942 年、タイのバンコクにおいて作成された『簡易日泰会話』と当時日本外務省から日泰文化研究付属日本語学校（盤谷日本語学校）に派遣され日本語講師をしていた鈴木忍について考えてみたい。戦後のタイにおける日本語教育は世界的にみても成功例の一つとして評価されているが、戦前も日本語教育が行われており、その先駆者が鈴木忍であった。実質的には鈴木個人の著書と考えられる『簡易日泰会話』を通じて当時の社会の状況や日本語教育を考えてみたい。

**Mr.SUZUKI-Sinobu in Bangkok,and his teaching material “KAN’I NITTAI KAIWA”
(Easy Japanese-Thai Conversation) 1942,Bangkok**

SAITO Masao

In this report, I review that the Japanese teaching material “KAN’I NITTAI KAIWA (Easy Japanese-Thai Conversation”, Bangkok,1942), and Japanese language teacher Mr. SUZUKI Sinobu, who taught Japanese at the Bangkok Japanese school of Japan-Thai research institute. Mr. SUZUKI was dispatched by the Ministry of Foreign Affairs in Japan. After 1945(World War II), it is evaluated that Japanese language education in Thailand was successful, but we should remember that it was performed before 1945. Mr. SUZUKI pioneered of the Japanese language teaching in Thailand.

I try to consider the society situation and the Japanese language education in Thailand through this Japanese teaching material.

初級後期・日本語学習者の「助詞」に関する理解と定着度
——中間テストにおける解答行動を手懸りに——

森 康眞

日本語を学ぶ外国人学習者には、「助詞」は習得・学習が難しい文法項目の一つと言われる。助詞の種類が多岐性や用法の類似性に起因すると考えられている。こうした点に鑑みて、本稿の目的は、筆者が教えているスーパトゥム (Sripatum) 大学の大学生 57 名の「助詞」に関する理解と定着度について、論述することである。論述に際しては、「JPN424：仕事のための日本語」を履修した初級・後期レベルに該当する学生の中間テストの助詞に関わる出題部分における解答行動を分析の対象とした。解答行動の分析は、学生の得点分布、項目別正答傾向、助詞別正答傾向を全体的・個別的に概観した上で、設問文に着眼点を置いた誤答分析と考察の順で進めた。誤答分析は、対照言語学や第二言語習得理論の観点に立つ誤用分析の手法を援用しつつ、正答・誤答の因果関係並びに誤答の原因や背景をできるだけ多角的に解明することを試みた。助詞の学習過程を視点に含めることで、学習上の困難点や問題点を把握する契機にもなると思われる。

ความเข้าใจและระดับความรู้ที่ใช้ได้สำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นพื้นฐานตอนปลาย:
นัยพฤติกรรมการตอบคำถามในแบบทดสอบกลางภาค

MORI Yasumasa

กล่าวกันว่า “คำช่วย” เป็นหนึ่งในหัวข้อไวยากรณ์ที่ยากในการเรียนรู้ และนำไปใช้ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นชาวต่างชาติ สาเหตุก็เนื่องมาจาก ความหลากหลายของประเภทคำช่วย และวิธีการใช้คำช่วยชนิดต่างๆ มีความคล้ายคลึงกัน จากประเด็นดังกล่าว บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปรายถึงความเข้าใจใน “คำช่วย” และระดับการนำไปใช้ได้จริง ของนักศึกษาจำนวน 57 คน ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ซึ่งผู้ทำการวิจัยสอนอยู่ โดยจะวิเคราะห์พฤติกรรมการตอบคำถามในแบบทดสอบกลางภาคในส่วนคำถามที่เกี่ยวกับคำช่วย ของผู้เรียนชั้นต้นตอนปลาย ซึ่งลงทะเบียนในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเพื่ออาชีพ (JPN424) การวิเคราะห์พฤติกรรมการตอบคำถามนั้นจะพิจารณาจากข้อมูลการกระจายคะแนน แนวโน้มของการตอบถูกในรายข้อ และแนวโน้มของการตอบถูกในรายคำช่วยในภาพรวมและเฉพาะส่วน แล้วจึงวิเคราะห์ลักษณะการตอบผิดจากการสังเกตตัวคำถามตามลำดับ ในการวิเคราะห์การตอบผิดนั้นจะพิจารณาจากมุมมองด้านภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ และทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง และพร้อมกันนั้นจะอธิบายถึงสาเหตุและภูมิหลังของการตอบผิด และความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกันระหว่างการตอบผิดและตอบถูกในหลากหลายแง่มุม ด้วยมุมมองจากการพิจารณากระบวนการเรียนรู้คำช่วยนี้ทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้ถึงอุปสรรคและปัญหาในการเรียน

「ラチャパットの日本語教育を考える会」による開講科目調査

春野 愛、東野 佳与、花井 慎行

「ラチャパットの日本語教育を考える会」は2002年より全国のラチャパット大学を対象に日本語開講科目の調査を実施している。かつてラチャパット大学は、共通のカリキュラムを使用していたが、2004年の独立法人化以降、各校独自のカリキュラム作成が認められるようになった。これを受け、近年日本語科目においても改定がみられるようになった。

本稿は、調査開始から2008年までの調査結果及びラチャパット大学における日本語科目の変遷を報告したものである。

ผลการสำรวจของกลุ่มศึกษาภาษาญี่ปุ่นราชภัฏเกี่ยวกับรายวิชาภาษาญี่ปุ่นที่เปิดสอน

HARUNO Ai, HIGASHINO Kayo, HANAI Noriyuki

“กลุ่มศึกษาภาษาญี่ปุ่นราชภัฏ”ได้ทำการสำรวจรายวิชาภาษาญี่ปุ่นที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 ก่อนหน้านั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งเคยใช้หลักสูตรร่วมกัน แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 เป็นต้นมา พระราชบัญญัติแบ่งส่วนราชการมีผลบังคับใช้ทำให้แต่ละแห่งสามารถสร้างหลักสูตรของตนเองขึ้นมาใช้ได้โดยอิสระ ด้วยเหตุผลดังกล่าวหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงด้วยเช่นกัน

รายงานฉบับนี้เป็นการรายงานถึงผลการสำรวจและสภาพความเปลี่ยนแปลงของรายวิชาภาษาญี่ปุ่นที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏตั้งแต่แรกสำรวจจนถึงปี ค.ศ. 2008

日本人教師が感じているタイ人学習者の発音の問題点とその具体例

千葉 真人、佐藤 純、大田 真也

タイ人学習者向け発音シラバス・カリキュラム作成のためには、受け入れ側日本語母語話者（例えば、日系企業で働いている日本人ビジネスマン）の観点からの調査も必要となる。本稿ではその前段階として、どのような発音が問題となりうるか 14 名の日本人教師を対象に調査した結果について報告する。

インタビュー調査の結果、以下の 4 点が明らかになった。

- ①教師が問題だと感じているタイ人学習者の発音は多岐にわたっている。
- ②教師が特に問題だと感じている点は先行研究で指摘された問題点とほぼ一致する。
- ③ただし、今回の調査で新たに指摘されたのは「～んです」と「ポーズ」の問題である。
- ④各教師が教えている学習者のレベルや教師自身の音声指導観などにより特に問題だと感じる点は異なる。

ปัญหาการออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยที่ครูผู้สอนชาวญี่ปุ่นรู้สึกว่าเป็นปัญหาและตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม

CHIBA Masahito, SATO Jun, OTA Shinya

ในการสร้างหลักสูตรการออกเสียงสำหรับผู้เรียนชาวไทยนั้นจำเป็นต้องมีการสำรวจจากมุมมองของผู้ที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาแม่ซึ่งเป็นฝ่ายรับผู้เรียนเข้าทำงาน(เช่น นักธุรกิจชาวญี่ปุ่นที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น) ด้วย รายงานผลการสำรวจนี้เป็นขั้นตอนก่อนการสำรวจดังกล่าวโดยจะรายงานเกี่ยวกับผลการสำรวจครูผู้สอนชาวญี่ปุ่น 14 คนว่าการออกเสียงแบบใดที่จะเป็นปัญหา

จากผลการสำรวจโดยการสัมภาษณ์ได้ข้อสรุป 4 ประเด็นต่อไปนี้

- 1 การออกเสียงของผู้เรียนชาวไทยที่ครูผู้สอนคิดว่าเป็นปัญหามีมากมายหลายแบบ
- 2 จุดที่ครูผู้สอนรู้สึกว่าเป็นปัญหาเป็นพิเศษกับปัญหาที่เคยกล่าวไว้ในงานวิจัยก่อน ๆ ค่อนข้างตรงกัน
- 3 แต่ ในการสำรวจครั้งนี้มีสิ่งใหม่ที่พบคือปัญหาการออกเสียง「～んです」 และ Pause
- 4 จุดที่รู้สึกว่าเป็นปัญหาเป็นพิเศษมีความแตกต่างกันตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น ระดับความรู้ของผู้เรียนที่ครูผู้สอนแต่ละคนสอน มุมมองการสอนออกเสียงของตัวเอง ฯลฯ

タイにおける旅行会社の日本語広告に見られる漢字の出現頻度
——日程・費用・条件等を対象として——

千葉 真人

タイで最も重要な日本語科目の一つである観光用日本語において、「何を教えるべきか」という観点から実証的に行われた調査・研究はいまだない。本稿は、タイでの観光用日本語に必要な漢字の優先順位を考えるための基礎的資料を提供することを目的とし、タイにおける旅行会社の日本語広告（日本語のチラシとウェブサイト）に出現した漢字の頻度について調査した結果を報告する。

調査の結果、①出現頻度上位 10 字（日、人、大、金、料、空、名、子、泊、用）だけでも延べ字数の約 25% を占める。②出現頻度上位 100 字まででは、延べ字数の約 80% を占める。③出現頻度上位 100 字までに、日本語能力試験 4 級出題範囲の漢字は 25% 程度しか出現せず、従来の日本語能力試験のような「一般的日本語教育」という観点からの漢字教育では充分ではない、という 3 点が明らかになった。

A Survey on the Frequency of *Kanji* Appearing in Tour Advertisements

CHIBA Masahito

Japanese for tourism business (JTB) is one of the most important Japanese subjects in Thailand. No empirical study or survey, however, has so far been conducted on the question of what should be taught in JTB. This paper aims to report the results of a survey on the frequency that *kanji* appearing in package tour advertisements (i.e., tour schedules, prices and conditions in leaflets and on websites) in order to provide the data for considering which *kanji* have high priority to be taught in JTB.

The results showed that: 1) The 10 most frequently appearing *kanji* accounted for as much as 25% of the total appearances; 2) The 100 most frequently appearing *kanji* accounted for as much as 80% of the total appearances; 3) Level-4 *kanji* in the test content specification of the Japanese Language Proficiency Test accounted for only 25% of the 100 most frequently appearing *kanji*.

日本人と働いたタイ人教師の気持ち
——JENESYS 若手日本語教師受入担当教師へのインタビュー結果——

内山 千尋

海外で働く日本人日本語教師の多くが、現地の日本語教師と働くことに難しさを感じた経験があるであろう。

本稿は、JENESYS 若手日本語教師派遣事業で派遣された日本人日本語教師の抱えている問題に対して、受入校のタイ人日本語教師はどのように感じているのか、日本人日本語教師に何を期待し、何を問題と捉えているのかを知るためのインタビュー結果の報告である。

タイ人教師の回答の中には、日本人教師とタイ人教師の間にある溝を縮めるためのヒントが多く見受けられた。日本人にとっては正しいと思えることでも、タイ人にとっては問題と受け止められてしまう事柄もあった。

インタビュー結果から、よりよい職場環境を作り、よりよい授業をするためには、自分の考えを押し付けず、相手を理解しようと努力することが重要であるという、当然ともいえる答えが導き出された。

ความรู้สึกรของอาจารย์ชาวไทยที่ทำงานร่วมกับชาวญี่ปุ่น
- สรุปผลการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ดูแลอาสาสมัครชาวญี่ปุ่นในโครงการJENESYS -

UCHIYAMA Chihiro

มีอาจารย์สอนภาษาญี่ปุ่นชาวญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากที่ทำงานในต่างประเทศ และก็คงจะมีบางท่านที่เคยประสบกับความรู้สึกที่ว่าการทำงานร่วมกับอาจารย์สอนภาษาญี่ปุ่นที่เป็นคนประเทศนั้นๆยากลำบาก

บทความนี้ เป็นรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อที่จะได้รับทราบถึงความรู้สึกของอาจารย์ชาวไทยที่เป็นฝ่ายดูแลอาสาสมัครชาวญี่ปุ่นว่าคิดอย่างไรกับปัญหาที่อาจารย์ชาวญี่ปุ่นพบอยู่ รวมทั้งสอบถามถึงสิ่งที่อาจารย์ชาวไทยคาดหวังจากอาจารย์ชาวญี่ปุ่น และสิ่งใดที่อาจารย์ชาวไทยคิดว่าเป็นปัญหา

จากคำตอบของอาจารย์ชาวไทย ทำให้ได้พบแนวทางที่จะลดช่องว่างระหว่างอาจารย์ชาวไทยกับอาสาสมัครชาวญี่ปุ่น เพราะมีบางเรื่องสำหรับชาวญี่ปุ่นแล้ว มองว่าเป็นเป็นเรื่องที่ต้องแต่สำหรับชาวไทยอาจมองว่าเป็นปัญหา

จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว ได้พบคำตอบซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคำตอบสามัญทั่วไปนั่นก็คือ ความพยายามในการที่จะทำความเข้าใจผู้ร่วมงานโดยไม่ยึดถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นหลักนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น ในการที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงาน และพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

タイの初中等教育外国人教員に対する外国人教員免許の保持規定について
——制度概要と関係法規の日本語訳——

海老原 智治

タイの初中等教育で常勤的に教育に携わる外国人教員には原則として「タイ政府が発行する外国人教員免許」の保持が義務づけられた。これは、タイの初中等教育で現に日本語教育に携わる日本人教員の立場や雇用にも直結した問題であり、タイの初中等日本語教育日本人教員の円滑な確保にも影響を及ぼす問題だと考えられる。

筆者は、同制度の全体像が個別の教師及び初中等教育機関に十分に浸透していないと感じ、2009年2月20日（月）に、タイ教員評議会から講師を招聘し北部タイの日本語教員と学校関係者に対して制度概要を説明するセミナーをチェンマイのパヤップ大学で開催した。

本稿は、上記セミナーでの講演内容及び紹介された関係法規から筆者が整理して、同制度の概要を提示することを目的とする。特に重要な「仏歴 2549（2006）年 タイ教員評議会布告 教員免許を取得しようとする外国人に対する専門知識評価の基準と方法」は、全訳を付録として稿末に付す。これを通して同制度の周知の一助としたい。

ระเบียบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสำหรับชาวต่างประเทศระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาในประเทศไทย
- ภาพรวมของระเบียบและการแปลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง -

EBIHARA Tomoharu

ปัจจุบัน มีข้อบังคับให้ชาวต่างประเทศที่ประกอบวิชาชีพครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสำหรับชาวต่างประเทศที่รัฐบาลไทยรับรอง ประเด็นนี้มีความสำคัญต่อฐานะและตำแหน่งของครูสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และคงจะเกิดอิทธิพลต่อการรับสมัครครูชาวญี่ปุ่นในอนาคต

ผู้เขียนเห็นว่าความเข้าใจต่อระเบียบนี้ในทั้งครูชาวญี่ปุ่นและโรงเรียนมัธยมศึกษา ยังมีน้อยมาก ดังนั้น จึงได้จัดการสัมมนาเพื่อเผยแพร่ข้อมูล โดยการเชิญครูชาวญี่ปุ่นและครูชาวไทยจากโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างๆ ในภาคเหนือ รวมทั้งเชิญวิทยากรจากคุรุสภา มาให้ความรู้ดังกล่าวเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552 ณ มหาวิทยาลัยพายัพ จ.เชียงใหม่

บทความนี้ทำขึ้นเพื่อแจ้งระเบียบดังกล่าวให้ทราบทั่วถึง โดยสรุปหัวข้อสำคัญจากสาระเนื้อหาและกฎระเบียบต่างๆ ที่มีการแนะนำในการสัมมนา รวมถึงการแปล “ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินความรู้ชาวต่างประเทศในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พ.ศ.๒๕๔๙” ทั้งฉบับ ซึ่งเป็นระเบียบสำคัญที่กำหนดรายละเอียดของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูสำหรับชาวต่างประเทศ

タイの大学の教育学部における日本語教員養成と日本語教育科目のデザイン

西野 藍、Tawat KHAMTHONGTHIP、Supalak KRITSANANON

本稿はタイの教員養成課程と日本語教育科目のデザインについて検討することを目的とし、ケーススタディとしてコンケン大学の例を取り上げ論じた。タイの教員養成は教員・教育職員審議会による基準のもと行われており、日本語教員も例外ではない。現地の文脈に根ざして同科目をデザインするためには (1) 同審議会が定める教員養成の指針と (2) 現場 (中等学校) での日本語教育の実態とを理解することが重要である。教育学部の場合、全員が同科目の受講後に 1 年間の日本語教育実習に従事することが特徴である。そこで同大学の 08 年度教育実習生 (5 年生) を対象とした実態調査を行い、それを教員・教育職員審議会による「教育専門職基準」(2005) とすり合わせ、同科目における具体的な到達目標を明らかにした。さらに、それに基づきデザインした授業 (08 年度 4 年生対象) について受講生のアンケートをもとに検証した。今後も調査を続け、現場の教員を支える日本語教員養成について検討を重ねていきたい。

หลักสูตรการฝึกหัดครู และการออกแบบรายวิชาภาษาญี่ปุ่นในหลักสูตรวิชาเอกการสอนภาษาญี่ปุ่น
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

NISHINO Ai, ธวัช คำทองทิพย์, ศุภลักษณ์ กฤษณานนท์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการออกแบบหลักสูตรการฝึกหัดครูและรายวิชาภาษาญี่ปุ่นที่อยู่ในหลักสูตรดังกล่าว โดยใช้กรณีศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น หลักสูตรการฝึกหัดครูสาขาวิชาการสอนภาษาญี่ปุ่นก็เหมือนหลักสูตรการฝึกหัดครูอื่นๆในประเทศไทยที่ออกแบบโดยยึดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก และการออกแบบรายวิชาต่างๆในหลักสูตรก็จำเป็นต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการฝึกหัดครูตามนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และต้องเข้าใจถึงสภาพที่แท้จริงของการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในสถานที่ที่จะไปปฏิบัติการสอนจริง (ปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา) กรณีของคณะศึกษาศาสตร์ ลักษณะเด่นของหลักสูตรนี้คือ การที่นักศึกษาทุกคนจะต้องปฏิบัติการสอนจริงเป็นเวลา 1 ปี หลังจากเรียนครบหลักสูตรแล้ว ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงได้สำรวจนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2551 ประกอบกับศึกษามาตรฐานวิชาชีพครูของทางกระทรวงศึกษาธิการ และพบว่า การปฏิบัติการสอนของนักศึกษามัธยมศึกษาเป็นรูปธรรมชัดเจน นอกจากนั้นยังได้สำรวจนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เกี่ยวกับการเรียนการสอนอีกด้วย และในอนาคตก็จะทำการสำรวจอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มในส่วนของการพิจารณาหลักสูตรการฝึกหัดครูด้วยว่าหลักสูตรนี้มีส่วนช่วยสนับสนุนการปฏิบัติการสอนของครูประจำการอย่างไรด้วย

日本語クラブから創られる教師像
——教師志望の動機はどのように現れるのか——

伊牟田 翼

タイにおける教師不足は待遇だけが問題なのだろうか。日本語クラブでの経験を通して将来の職業選択として高校教師を考えた学生へのインタビューから、タイの国立大学の日本語科専攻の学生にとって日本語クラブと教師への動機はどのように関係しているのかと考えた。

そこで1年生と4年生に対して、クラブ活動への動機、教師への志望などのアンケートを実施したところ、1) 中等教育における教師の量的問題は、待遇だけが原因ではない 2) 高校時代での日本語クラブの経験は直接的には、教師への職業選択に影響しない 3) 教師志望 4 年生に多い動機として、対人関係が強く影響していることが明らかになった。

The image of teachers made from Japanese language club
—How are students motivated toward teachers—

IMUTA Tsubasa

Is the shortage of teachers affected only by their low financial treatment? From the interview to a student who was belong to Japanese language club and chose to be a high school-teacher, this paper is discussed how relate the motivation between Japanese language club and the image of teachers.

After having implemented questionnaires, three points figured out that 1) the reason of the shortage of teachers of secondary school is not only because of the financial treatment, 2) the experiences of Japanese club at the high school is not concerned directly to the choice of being teachers, 3) the motivation of 4th grade students is affected strongly by the personal relations.

ピア・レスポンスにおける有効なグループ編成
——タイ人中級学習者の場合——

前野 文康、伊牟田 翼

国立大学の法人化に伴い、学生が累増している状況において、従来行われてきた教師添削の作文授業では対応に限界がある。そこで、本稿では昨今注目を浴びている作文教育でのピア・レスポンスを行なう上で、どのようなグループ編成が適当なのかを考究した。

その結果、固定と変動の性格を併せ持った半固定グループが表記・内容面の両方を訂正できる最も適切なグループ編成になるのではないかという結論に達した。

Making the effective group for peer-response
—In case of Thai intermediate learner—

MAENO Fumiyasu, IMUTA Tsubasa

Under the circumstance of increasing progressively students at the national university, the traditional method of composition by teachers has limitation for Japanese writing classes. Therefore, in this writing, "Peer Response" is regarded which is recently started to garner attention, and discussed how the groups should be formed.

In consequence, Semi-fixed group would be ideal to correct both on the face and on the content that has characteristics of Fixed and Flectional group.